

การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

KNOWLEDGE MANAGEMENT FOR SUFFICIENCY ECONOMY TO DEVELOP LIFE SKILLS

สำราญ จูช่วย

Sumran Juchooy

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

Faculty of Liberal Arts, Rajapruk University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและพฤติกรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจำนวน 20 คน สังกัดพฤติกรรมการจัดการความรู้ ด้วยการสนทนากลุ่มย่อย จำนวน 10 คน โดยสมัครใจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทักษะชีวิตตามองค์ประกอบทั้ง 4 ข้อ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.27$) โดยมีองค์ประกอบการตระหนักรู้ และเห็นคุณค่าในตนเองค่าเฉลี่ยสูงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้นำชุมชน บุคคลต้นแบบพบว่า มีการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เข้าใจถึงการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพฤติกรรมการรับรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น กลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน มีพฤติกรรมอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ และมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: ทักษะชีวิต การจัดการความรู้ เศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aimed to develop the university students' Life skills and behavior using the Knowledge Management processes and sufficiency economy theory. The subjects of this study were 20 students. 10 out of 20 students then volunteered to be in a focus group for the study of Knowledge Management within the community assigned Focus group method was employed with 10 voluntary students to collect the data about the Knowledge Management from the community. The results showed that the subjects acquired life skills development following the four factors at the very high level ($\bar{X} = 4.27$). It was also found that the awareness factors and self-esteem were at a very high level ($\bar{X} = 4.32$). The result from the second phase of study was that the subjects had good relationships with other people at a very high level ($\bar{X} = 4.56$). The

findings from the observation of behavior in Knowledge Management indicated that the subjects understood the community's way of life based on the sufficiency economy philosophy. They had perceived behaviors and be able to transfer their knowledge peers and, educators, They also showed respect for elder people, and had good relationship with other people.

Keywords: Life Skills, Knowledge Management, Sufficiency Economy

บทนำ

ทักษะชีวิตเป็นคุณลักษณะสำคัญที่พึงประสงค์ และควรพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่เยาวชนโดยเฉพาะผู้เรียน ในระดับอุดมศึกษาที่ต้องเตรียมตัวเข้าสู่สถานประกอบการ ต้องพบกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวิถีการดำเนินชีวิต หากได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตจะสามารถเผชิญกับ ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น และเมื่อได้รับการพัฒนาอย่างเป็น กระบวนการและต่อเนื่องจะดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข เป็นบุคคลที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเอง และผู้อื่นได้มากขึ้น ซึ่งในงานวิจัยต่างๆ ได้แสดงผลของการศึกษาในลักษณะ เดียวกันว่า “ทักษะชีวิต” เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่สามารถ นำมาใช้เป็นเครื่องมือให้บุคคลเกิดภาวะทางปัญญา สามารถเผชิญกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Udomdhammanuparp, Phasertsom & Srithong, 2011: 21)

การพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นอย่างมาก เพราะผู้เรียนระดับอุดมศึกษาถูกคาดหวังว่าเมื่อสำเร็จ การศึกษาเป็นบัณฑิตแล้วต้องเป็นบุคคลชั้นนำของประเทศ ทั้งในด้านวิชาการและทักษะทางสังคม จึงเป็นเรื่องสำคัญ ของบัณฑิตที่เมื่อก้าวเข้าสู่องค์กรแล้วจะต้องเป็นพนักงาน ในองค์กรที่มีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานขององค์กรได้อย่างครอบคลุม ภูมิความรู้ที่ได้สั่งสมมา ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 “ที่ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาทุกคนต้องมีความรู้ และพัฒนา ตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนในระดับอุดมศึกษามีความสำคัญ

ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน ในระดับอุดมศึกษาสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม ตามศักยภาพ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการตามความเหมาะสม ในเรื่องความรู้ การพัฒนาทักษะด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและตรงกับความต้องการของผู้เรียนในระดับ อุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การบริหารจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา สถานศึกษาต้องพัฒนากระบวนการสอน ให้มีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกสถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษาควรระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของ หลักสูตร และสาระรายวิชาพร้อมทั้งสร้างกิจกรรมเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ในชั้นปีที่ 1 ให้มีการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมี ความสุข

ดังนั้นการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการ จัดการความรู้จากชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูผู้สอนต้อง ให้ความสำคัญ ซึ่งผลจากการวิจัยเรื่อง การปฏิรูปการเรียน การสอนระดับอุดมศึกษาการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ระดับปริญญาตรี (Ponsarum, 2011: 3) พบว่า ปัญหา การจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ผู้เรียนมี บุคลิกภาพของการเป็นบัณฑิตยังบกพร่องในด้านการมี มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี ขาดความอดสาเห ขาดความอดทน และ ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังพบว่า บัณฑิต ในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ขาดทักษะและประสบการณ์

ในการค้นคว้าวิจัย ขาดทักษะในการเขียนเรียงความภาษาไทย ไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Panit (2013: 12-15) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า “โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิธีการดำเนินชีวิต ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงสาระตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สาระวิชาที่มีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ ควรเป็นการเรียนรู้จากการค้นคว้าของศิษย์โดยครูช่วยแนะนำและออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนสามารถพัฒนาทักษะของตนเอง และประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้”

จากความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามหลักการวิเคราะห์ที่เชื่อมโยงบูรณาการ (Piempongsan, 2006: 131-140) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนด้วยการปฏิบัติการจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ และผู้ประสบความสำเร็จดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นองค์ความรู้ที่สามารถส่งถ่าย (ต่อตรงให้ผู้เรียน) ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเชิงลึก มีความตระหนักรู้เห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจสังคมปัจจุบัน มีกระบวนการคิดตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สามารถจัดการทางอารมณ์ ปรับตัว และขจัดความเครียดได้ มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนระดับอุดมศึกษา ให้ก้าวออกไปดำรงชีวิตในสังคมโลกและสังคมไทย ปัจจุบันได้อย่างมีศักยภาพ สามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมถึงความพึงพอใจให้แก่ผู้สอนและผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังเป็นงานวิจัยในลักษณะบูรณาการที่เป็นความร่วมมือและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณาจารย์ผู้สอนนิสิต และผู้นำในชุมชนผู้มีความรู้ตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง และประสบความสำเร็จในชีวิตเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สามารถพัฒนาการศึกษาและมีการบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะชีวิตและการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้จากชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนระดับอุดมศึกษา เมื่อได้รับการจัดการความรู้จากชุมชนที่มีการพัฒนาตามองค์ประกอบของทักษะชีวิตขั้นพื้นฐาน

ทบทวนวรรณกรรม

การจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นการบริหารจัดการเพื่อนำความรู้จากแหล่งเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดการปรับปรุงและเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ การวิจัยครั้งนี้จึงได้ประยุกต์วิธีการเรียนการสอนให้นิสิตนำความรู้จากแหล่งเรียนรู้ไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดนวัตกรรมความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) การค้นหาความรู้และการแสวงหาความรู้ 2) การจัดการหรือจำแนกความรู้ให้เป็นระบบ โดยใช้การคิดวิเคราะห์ 3) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ อาศัยการคิดวิเคราะห์ การคิดบูรณาการ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 4) การเข้าถึงกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) การแบ่งปันเรียนรู้ในชุมชน และในกลุ่มผู้เรียน 6) การเรียนรู้เป็นกระบวนการนำความรู้ที่เหมาะสมมาใช้ในกลุ่มสถาบัน องค์กร และทำให้เกิดการพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ตลอดเวลา (Panit, 1997: 24-28)

โดยกระบวนการจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งได้มาด้วยวิธีการค้นหา สร้าง รวบรวม และจัดเก็บความรู้ การสร้างวัฒนธรรมร่วมกันแบ่งปันความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การเผยแพร่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ในฐานะเครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกในกระบวนการ

จัดการความรู้ที่มาจาก 2 ส่วนหลักๆ ตามหลักแนวคิดที่ Panit (2013: 31-32) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ความรู้ที่ฝังลึก (Tacit knowledge) หรือความรู้ที่มีอยู่ในตัวคน เป็นความรู้เชี่ยวชาญที่มีอยู่ในเฉพาะตัวของแต่ละคนที่ได้จากประสบการณ์ชีวิต การทำงาน และการปฏิบัติเป็นความรู้ที่อยู่ในชีวิตจริงและสิ่งแวดล้อม

2. ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่สัมผัสได้ในชุมชน มองเห็นเป็นรูปธรรม

อย่างไรก็ตามความรู้ทั้ง 2 ส่วนนี้นับเป็นทุนทางปัญญา การจัดการความรู้จึงเป็นการนำทุนทางปัญญามาสร้างคุณค่าให้แก่ตนเองและส่วนรวม และช่วยเพิ่มพูนทุนทางปัญญาอย่างไม่รู้จบ แต่การจัดการความรู้ไม่ใช่เครื่องมือชนิดเดียวในกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมืออื่นๆ ประกอบเพื่อเสริมคุณค่าซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะรูปแบบการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

การพัฒนาทักษะชีวิตผู้เรียนระดับอุดมศึกษา

ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาจะมีช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีพัฒนาการทางด้านชีวปัญญา ในด้านการคิดเอื้อต่อการพัฒนาในทุกๆ แบบของชีวิต และสามารถให้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ ทั้งอารมณ์และอุปมาน จะมีหลักการและเหตุผลของตนเองเกี่ยวกับความยุติธรรม ความเสมอภาค และมนุษยธรรม ดังนั้นการสอนผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นเรื่องท้าทายการส่งเสริมการคิดแก้ปัญหาให้เป็นการพัฒนาทักษะชีวิตเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ การเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์ ความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เพื่อการปรับตัว ป้องกันตนเองในสถานการณ์ต่างๆ จัดการกับชีวิตตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาบัณฑิตอุดมคติไทย พ.ศ. 2554–2558 (สกอ. เตรียมพร้อมผลิตบัณฑิตไทย ในศตวรรษที่ 21) ที่กำหนดทักษะการเรียนรู้ของบัณฑิตต้องสัมพันธ์กับวิชาแกนหลักและวิชาพื้นฐานที่ต้องส่งเสริม

ให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาพึงได้รับการพัฒนาทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลในการเผชิญกับสิ่งท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีผู้ให้ความหมายดังนี้

Department of Education (2000: 15) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ทักษะชีวิต” ไว้ว่า เป็นความสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข Wongpiromsanthi (2007: 8) ให้ความหมายทักษะชีวิตคือ ความสามารถประกอบด้วยความรู้ เจตคติ และทักษะในการจัดการกับปัญหารอบๆ ตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตไม่ว่าจะเป็นเรื่องเพศ สารเสพติด บทบาทชีวิตในครอบครัว จริยธรรม และปัญหาสังคมต่างๆ

Sante (2011: 25) ได้กล่าวไว้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึงความสามารถในการรวบรวมข้อมูล และการประยุกต์ใช้ข้อมูลได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจ จัดการกับปัญหา และแก้ไขปัญหาที่ตนเผชิญในชีวิตประจำวันได้ โดยแสดงพฤติกรรมที่เป็นจริงออกมาอย่างสร้างสรรค์ และตรงไปตรงมา ช่วยให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

Kaewpathima (2014: 13) ให้ความหมายไว้ว่าเป็นความสามารถโดยรวมของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการคิดวิเคราะห์ และประเมินเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผลและสามารถเลือกใช้ทักษะต่างๆ เช่น การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่นในการแก้ปัญหาและปรับตัวให้สามารถเผชิญสถานการณ์หรือปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมจนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

นิยามความหมายที่นักวิชาการได้ให้ไว้ สรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึง ความเป็นผู้มีศักยภาพในการดำเนินชีวิตประจำวันให้ประสบความสำเร็จ และมีความสุข สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ รอบตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นทักษะหนึ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่ซับซ้อนในปัจจุบัน และเป็นทักษะที่จะช่วยสนับสนุนและลดประเด็นปัญหาสำคัญที่เข้ามาคุกคามชีวิตของ

แต่ละบุคคล อีกทั้งยังเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยเสริมสร้างการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว ด้านสังคม กลุ่มเพื่อนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ความสำคัญของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ภาครัฐได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกระบวนทัศน์สำคัญในการนำพาประเทศสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งปรากฏอย่างเห็นได้ชัดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 9-10) Piempongsan (2006: 131-140) วิเคราะห์โดยสรุปได้ว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2550 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงใน 4 ด้าน คือ 1) สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง 2) พัฒนาแนวคิดขององค์ความรู้เกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาระบบการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในชุมชน และ 4) เชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาชุมชนพอเพียงกับภาคประชาสังคม แต่งานทั้ง 4 ด้าน ยังไม่ได้เชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการในเรื่องเดียวกัน Piempongsan (2006: 141) เสนอว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปประยุกต์ได้นั้น จำเป็นต้องมี 1) การสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างเข้มข้นในชุมชน 2) มีการปฏิบัติการเรียนรู้จากประสบการณ์ นั่นคือฝึกให้ชุมชนเป็นนักปฏิบัติเรียนรู้ ประเมินประสบการณ์สำคัญในการแสวงหาและค้นหาคำตอบในด้านผลการวิจัยเพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ที่ได้ จะเป็นกลไกสำคัญในการปรับเปลี่ยนโลกทัศน์และจิตสำนึกของผู้คนในชุมชนบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประยุกต์ใช้ทฤษฎี Theory of Experience Learning เพื่อให้เป็นวัฏจักรในการเรียนรู้ท่ามกลางประสบการณ์

อีกทั้งยังเห็นว่า เศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เป้าหมายตายตัวคงที่ หากแต่เป็น “กระบวนการ” มากกว่า

ซึ่งประกอบด้วยแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเป็น “การศึกษาชีวิต” 2) การเรียนรู้ที่เกิดผลจะต้องใช้แนวทางของ “สหวิทยาการ” เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายมากกว่าเศรษฐกิจเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมมากกว่าหลายมิติของชีวิต ซึ่งจะต้องใช้ “วิธีวิทยาเชิงบูรณาการ” หลายสาขา 3) การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้องอยู่บนฐานความคิดที่เรียกว่า “คิดอย่างเป็นระบบ” ตั้งแต่การสังเคราะห์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียงจากประสบการณ์ของหลายพื้นที่ไปจนถึงความสามารถในการวางแผนการจัดการ การประเมินผล และการมีความคิดที่วิพากษ์และสร้างสรรค์ 4) เศรษฐกิจพอเพียงต้องสอดคล้องกับ “วัฒนธรรมท้องถิ่น” ที่มีอยู่หลากหลายในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ เอกสารตำราข้อเขียนต้องสะท้อนให้เห็นทั้งมิติทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อสรุปทั้ง 4 ข้อ ผสมผสานกันเป็น “การสร้างพลังอำนาจ” ให้แก่ชุมชนในการที่จะมีวิถีคิด วิธีการผลิต และวิถีชีวิตอันจะนำไปสู่การสร้างระบบอิสระจากทุนนิยมและเดินทางเข้าสู่แนวทางพอเพียง ยั่งยืน เข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

Chalermtong (2017: 273-274) ได้ให้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ด้วยวิธีการที่หลากหลายจะช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมและเกิดการสังสมคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติด้วยการประยุกต์และบูรณาการแนวคิดตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการด้วยการสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจปัญหาที่เกี่ยวข้องของตนเอง โดยพิจารณาความพอเพียง ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตนเอง พร้อมทั้งสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเข้าใจคุณค่าของเนื้อหา สาร และเรื่องราวต่างๆ ที่จะต้องเรียนรู้ด้วยตนเองและต้องกำหนดเป้าหมายได้ มีวิธีการเรียนรู้ที่รับความรู้จากผู้อื่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ประเมินผล และปรับปรุงเผยแพร่งานได้เป็นอย่างดี

สอดคล้องกับแนวคิดของ Aiewswiwong (2011: 4-17) ที่แสดงความเห็นเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) สรุปได้ว่าหลักเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่เทคนิค แต่มีความหมายที่รวมเอาอุดมการณ์ โลกทัศน์ ความสัมพันธ์ทางสังคม และค่านิยมเข้าด้วยกันคือ

1. ในแง่อุดมการณ์คือ การมองเห็นความเชื่อมโยงในเชิงที่เกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์แต่ละคนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่อยู่เหนือมนุษย์ อุดมการณ์เช่นนี้ทำให้เห็นความสำคัญของความเสมอภาค ทุกคนมีความสัมพันธ์กันในแนวระนาบ ทำให้ทุกคนรู้สึกว่ามีคุณค่าเท่าเทียมกันด้วยการร่วมมือกัน อุดมคติของความสัมพันธ์ของมนุษย์คือ ช่วยกัน ต้องให้ออกาสทุกคนพออยู่ได้ อุดมการณ์ของชีวิตในเศรษฐกิจพอเพียงมีสำนึกอย่างมากเกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ เนื่องจากผู้คนได้บริโภคจากธรรมชาติมาตลอดเวลา นอกจากนั้นการผลิตในเศรษฐกิจพอเพียงมีจุดมุ่งหมายเพื่อความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2. ในแง่ของโลกทัศน์ โลกทัศน์ของเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับอุดมการณ์ นั่นคือ มนุษย์แต่ละคนไม่ได้เป็นศูนย์กลาง คนอยู่ได้เพราะพึ่งพาอาศัยกัน และพึ่งพาธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันความสัมพันธ์ที่ตีระหว่างกันเป็นเรื่องที่คนให้ความสำคัญนอกเหนือจากสำคัญของความมั่นคงในชีวิต โลกทัศน์ของเศรษฐกิจพอเพียงจะไม่ให้ความสำคัญแก่เงินเป็นใหญ่เพียงอย่างเดียว แต่ให้ความสำคัญทั้งความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน สิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ และสามารถพึ่งพาตัวเองได้ในเรื่องปัจจัยยังชีพพื้นฐาน

3. ในแง่ความสัมพันธ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความสัมพันธ์ของชุมชนดั้งเดิม หมายถึง สมาชิกสามารถติดต่อสัมพันธ์กันโดยตรง เช่น ความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางสังคมผ่านพิธีกรรมความเชื่อต่างๆ และ

ความสัมพันธ์ของชุมชน

4. ในแง่ค่านิยม ค่านิยมเป็นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความไว้วางใจกันได้ การให้ความเคารพต่อส่วนรวม เป็นต้น

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานของการศึกษาเรียนรู้ถึงความเข้มแข็งของชุมชน และภูมิรู้ที่มีอยู่ในตัวคนที่มีการสะสมภูมิรู้ในการใช้ชีวิตที่สมดุล ผลเกิดเป็นสัมฤทธิ์ผลต่อความเข้มแข็งและยั่งยืนในการแก้ปัญหาและการสร้างความสุขให้แก่ตนเองได้ ดังนั้นการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาให้เข้าใจตนเอง จึงต้องเริ่มเรียนรู้จากการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากผู้รู้ในชุมชนเพื่อสกัดเป็นตะกอนความรู้สู่การปฏิบัติตนให้มีทักษะชีวิตสู่วิถีแห่งความสุขของชีวิตต่อไปได้มากขึ้น

วิธีการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาทักษะชีวิต จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive Sampling) เข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน และคัดเลือกผู้ให้ความรู้ เป็นผู้นำชุมชนที่มีความรู้ และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และประสบความสำเร็จในครอบครัว เป็นต้นแบบที่ดีของคนในชุมชน แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 ท่าน โดยมีกิจกรรมในการเรียนรู้ในชุมชนดังนี้

กิจกรรมระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ร่วมกันศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ วัตถุประสงค์ทักษะชีวิต หลังจากที่ได้รับความรู้จากชุมชนเรื่องการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเรียนรู้ด้านต่างๆ ในภาพรวมของชุมชน

กิจกรรมระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างจากจำนวน 20 คน ที่มีความสมัครใจขอเข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 คน วิเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้รับจากผู้นำชุมชนและผู้รู้ในชุมชน และตรวจสอบพฤติกรรมการพัฒนาทักษะชีวิตตาม

องค์ประกอบ 4 องค์ประกอบของทักษะชีวิต โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) การใช้ชีวิตที่มีความสุขและประสบความสำเร็จของผู้นำชุมชน 3 คน ที่ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเจาะจงปราชญ์ชาวบ้าน ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และผู้นำชุมชนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลท่าไม้ จังหวัดปทุมธานี โดยมีแผนกิจกรรมดังนี้

แผนที่ 1 การจุดใจตนเองสู่เป้าหมายหรือผลลัพธ์

1.1 ทำความเข้าใจกับเป้าหมายหรือผลลัพธ์ของการจัดการความรู้ แนวทางวิธีการรวบรวมความรู้จากแหล่งเรียนรู้

1.2 ชี้แจงถึงการปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตให้ได้อย่างไรอย่างมีความสุข

แผนที่ 2 จัดการความรู้ก่อนเข้าศึกษาในชุมชน

2.1 ทำความเข้าใจแนวคิดมุมมองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบูรณาการความรู้ วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวิธีการฟัง การเก็บข้อมูลความรู้

2.2 สร้างแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาให้เห็นความสำคัญของการเก็บความรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้ในชุมชน

แผนที่ 3 ฝึกปฏิบัติกิจกรรมครั้งที่ 1

3.1 ประชุมกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน เพื่อคัดเลือกผู้นำกลุ่ม

3.2 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนจากเอกสารหนังสือ

3.3 ประชุมระดมความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดแผนการศึกษาชุมชน การเก็บความรู้จากชุมชน โดยใช้วิธีศึกษาดูงานกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการศึกษากิจกรรมต่างๆ ในชุมชนต้นแบบ เป็นเวลา 1 วัน

3.4 ใช้แบบวัดทักษะชีวิตของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาตามองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ 1) การตระหนักรู้เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3) การจัดการทางอารมณ์และความเครียด 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

จากแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 40 ข้อ

แผนที่ 4 ฝึกปฏิบัติกิจกรรมครั้งที่ 2 ถอดความรู้และประสบการณ์จากตัวบุคคล

4.1 นำผู้เรียนระดับอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ร่วมพูดคุย แบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับปราชญ์ชาวบ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และผู้นำในชุมชนที่เจาะจงเลือกไว้จำนวน 3 ท่าน

4.2 ให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่างบันทึกข้อมูลความสามารถของตนเอง จุดเด่นของตนเองและเป้าหมายในชีวิตของตนเอง และความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาข้อมูล

แผนที่ 5 จัดการความรู้และประสบการณ์จากผู้รู้ในชุมชน

5.1 สังเกตพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงภายในที่เกิดขึ้นของผู้เรียนระดับอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน หลังจากพูดคุยเก็บความรู้กับผู้รู้ในชุมชนและผู้รู้ในชุมชน

5.2 ประชุมผู้เรียนระดับอุดมศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ร่วมกัน สังเกตพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงความรู้ที่เกิดขึ้นขณะนำเสนองานร่วมกันจากแบบสังเกตพฤติกรรม จำนวน 20 ข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์พฤติกรรมจากการจัดการความรู้และนำมาพัฒนาทักษะชีวิต ดังนี้ ค่าระดับที่ 0-5 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมแสดงออกน้อยที่สุด ค่าระดับที่ 6-8 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมแสดงออกปานกลาง ค่าระดับที่ 9-10 คะแนน หมายถึง มีพฤติกรรมแสดงออกมาก ค่าระดับที่ 11 คะแนนขึ้นไป หมายถึง มีพฤติกรรมแสดงออกมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นควรนำมา

อภิปรายผลกรอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประเด็น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา เมื่อมีการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการพัฒนาทักษะชีวิตพื้นฐานตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบอยู่ในระดับดีมาก โดยพบว่า มีการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ระดับ ($\bar{X} = 4.67$) และเมื่อทำกิจกรรมจะเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ เมื่อร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นจะทำด้วยความเต็มใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ระดับ ($\bar{X} = 4.67$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Spielmann (2014: 30) ที่แสดงแนวคิดเห็นไว้ว่า ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาจะมีสมองที่สามารถจดจำสิ่งต่างๆ ได้ดี มีเหตุผลในการพัฒนาทักษะทุกด้านได้อย่างรวดเร็ว มีเอกลักษณ์แห่งตน และมีทักษะทางสังคมเหมาะที่จะเรียนรู้ชุมชน และ Keawkwangwan (2015: 25) ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเรียนรู้จากประสบการณ์การศึกษาจากต้นแบบการสืบค้นข้อมูลเป็นสื่อที่ดีที่สุดที่ผู้เรียนนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งผลงานวิจัยของ Keam-Kunlai, Boonyaphitak & Kongsom (2014: 3) ได้ศึกษาการจัดการความรู้จากห้องเรียนสู่ชุมชน: บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความสามารถในการศึกษาของเยาวชนที่พบว่าการศึกษาจากชุมชนผู้เรียนมีความคิดอย่างเป็นระบบมากขึ้น และยังส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากความสนใจของตนเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเป็นอย่างดี 2) พฤติกรรมผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาในการจัดการความรู้จากชุมชนตามองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ พบว่า การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยที่ระดับ ($\bar{X} = 4.56$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Brahmagunabhorn (2013: 19) ที่กล่าวว่า ความเชื่อในความเป็นมนุษย์ที่พัฒนาได้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมนุษยสัมพันธ์ที่เกิดปฏิริยาโต้ตอบกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีได้ และ Sinlarat & Suwanwong (2011: 25-30) ที่ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาจะเกิดการ

เรียนรู้ที่ดี หากสิ่งที่เรียนนั้นต่างกับความต้องการหรือความสนใจของตน และเมื่อเกิดความพึงพอใจจะเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีตามมาและเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมที่เด่นของผู้เรียนระดับอุดมศึกษาจะมีความตื่นตื้นสนใจสิ่งต่างๆ รอบด้าน อยากรู้อยากเห็นและพยายามปรับตัวในทุกๆ ด้าน หาเหตุผลประกอบความคิดและดูแลแบบอย่างจากต้นแบบที่ประสบความสำเร็จไว้เป็นแบบอย่างของตน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาของ Chalermtong (2017: 273-274) ที่เสนอไว้ว่า การประยุกต์และบูรณาการแนวคิดตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาสร้างความตระหนักให้แก่ผู้เรียนจะสามารถเข้าใจปัญหาที่เกี่ยวข้องของตนเองโดยเข้าใจคุณค่าของเนื้อหาสาระเรื่องราวที่เรียนรู้ด้วยตนเอง และกำหนดเป้าหมายได้ มีวิธีการเรียนรู้ที่ดีจากผู้อื่น และเผยแพร่งานได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wanichritta (2007: 15) ที่ได้ศึกษาการจัดการความรู้ในชุมชน: กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า กระบวนการจัดการความรู้มีความเชื่อมต่อกันเมื่อนำไปใช้และพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ จะมีการเพิ่มพูนความรู้ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจะเกิดความรู้ได้มากขึ้น เมื่อเกิดกระบวนการพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ให้แก่นัก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสรุปจากการศึกษาในระยะที่ 1 พบว่า ผู้เรียนระดับอุดมศึกษา มีการพัฒนาทักษะชีวิตพื้นฐานตามองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.27$) โดยพบว่า องค์ประกอบเรื่องการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองมีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่ระดับ ($\bar{X} = 4.32$) องค์ประกอบเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยในระดับสูงที่ระดับ ($\bar{X} = 4.67$) ผลจากแบบวัดทักษะชีวิต ในข้อคิดเห็นทั้ง 20 ชุด พบว่า ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาทั้ง 20 คน เกิดการเรียนรู้ เข้าใจการดำเนินชีวิตที่เรียบง่าย และนำความรู้ไปวิเคราะห์หาความรู้เพิ่มเติมได้อย่างสมเหตุและผล

2. ผลสรุปจากการศึกษาในระยะที่ 2 พบว่า ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน มีพฤติกรรมการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น โดยมีค่าเฉลี่ยที่ระดับ ($\bar{X} = 4.56$) ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการจัดการความรู้พบว่า ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเข้าใจถึงการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน มีค่าระดับคะแนนตามเกณฑ์การวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมที่ระดับคะแนน 11 ขึ้นไป แสดงถึงพฤติกรรมการรับรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นอย่างมีความสุขระหว่างกลุ่มเพื่อนผู้มีความรู้ และผู้อาวุโสสูงกว่า นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 10 คน ยังแสดงพฤติกรรมอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เมื่อมีการเรียนรู้ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี โดยมีค่าระดับคะแนนตามเกณฑ์การวิเคราะห์จากแบบสังเกตพฤติกรรมสูงกว่า 11 คะแนนขึ้นไปทุกคน

ข้อสังเกตจากการสนทนากลุ่มย่อย

1) นิสิตมีความสุขในการเรียนรู้และเข้าใจกระบวนการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความพอเพียง รู้ถึงวิธีการ

ปรับตัวในภาวะเกิดเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ และเข้าใจถึงการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนในอดีตที่มีความมั่นคงสามารถสร้างครอบครัวให้มีความสุขเลี้ยงดูบุตรได้ ประสบความสำเร็จและอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความสามัคคีและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน โดยผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและการตั้งมั่นในการดำเนินชีวิตอย่างมั่นคงด้วยการแสดงออกที่ชื่นชม กับปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และแสดงเจตจำนงในทางบวกได้ชัดเจนพร้อมทั้งทบทวนความรู้ด้วยการตอบคำถามจากผู้นำชุมชนได้เป็นที่พึงพอใจ

2) ผลจากการสังเกตพฤติกรรมจากการสนทนากลุ่มย่อยพบว่า พฤติกรรมในการจัดการความรู้จากชุมชนตามพื้นฐานทักษะชีวิตทั้ง 4 องค์ประกอบ มีการเรียนรู้นำไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และนำเสนอความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีพฤติกรรมในการซักถาม เมื่อได้รับความรู้จะนำมาวิเคราะห์สรุปผล และแสดงทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุด้วยผลอย่างน่าเชื่อถือ และมีพฤติกรรมด้วยการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นได้อย่างชัดเจน มีบุคลิกภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ยิ้มแย้มแจ่มใส และเกิดปฏิกิริยาสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นได้ดี

References

- Aiewsiwong, N. (2011). *Cultural Dimension in Sufficient Economy Era Meaning and Importance of Literature Reviews Involving in Sufficient Economy Philosophy*. Bangkok: Phet Rung Publisher. [in Thai]
- Chalermtong, C. (2017). The Six Practice Guidelines of Teaching and Learning in Higher Education According to the Philosophy of Sufficiency Economy. *Panyapiwat Journal*, 9(2), 273-274. [in Thai]
- Department of Education. (2000). *Series of Handouts on Learner-Centered Teaching Process: Integration*. Bangkok: Office of Curriculum Development. [in Thai]
- Kaewpathima, T. (2014). *The Development of Life Skills Test for Students in Grade 4-6*. Master of Education's Thesis, Kasetsart University. [in Thai]
- Keam-Kunlai, P., Boonyaphitak, S. & Kongsom, A. (2014). *Knowledge Management from classrooms to Community: Integration between Sufficient Economy Philosophy and Local Knowledge to develop Youth's thinking Abilities*. Research report, Thaksin University. [in Thai]

- Keawkwangwan, S. (2015). *Development Psychology in All Age Range*. Bangkok: Kasetsart University Press. [in Thai]
- Office of the Education Commission Office of Education Council, Ministry of Education. (2009). *Overall Operation Report on Nine Year of Educational Reform (2011–2015)*. Bangkok: V.T.C. Communication. [in Thai]
- Office of the Higher Education Commission, Ministry of Education. (2008). *Higher Educational 15 Year Plan Framework*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Panit, W. (1997). *Research Management: Second Edition Amended Version*. Bangkok: D. K. Editions. [in Thai]
- _____. (2013). *Building Learning Patterns to 21st Century Skills*. Bangkok: S Charoen Printing. [in Thai]
- Phra Brahmaganabhorn. (2013). *General Education for Human Development*. Bangkok: Dhamma-Intrend Press. [in Thai]
- Piempongsan, P. (2006). Building Driven Process to Sufficient Economy. *Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University*, 14(22), 131-146. [in Thai]
- Ponsarum, P. (2011). *Higher Educational Reform: The development of learning Process in Bachelor Degree Program*. Bangkok: Ministry of University Affairs. [in Thai]
- Sante, S. (2011). *The Development of Assessment Tools form Learning Activities in Middle Childhood*. Master of Education's Thesis, Khon Kaen University. [in Thai]
- Sinlarat, P. & Suwanwong, P. (2011). *Directions of Higher Educational Reform in 21st Century*. Bangkok: T. P. Print. [in Thai]
- Spielmann, S. (2014). *Crime: The problems that should be resolved in current society* (2nd ed.). Bangkok: Thai Watana Panich. [in Thai]
- The National Education Commission. (2002). *National Education Act B.E.2542 and Amended Act* (2nd ed.). Bangkok: Prik Wan Graphic. [in Thai]
- Udomdhammanuparp, M., Phasertsom, R. & Srithong, R. (2011). *Human Behaviors and Self Development* (5th ed.). Bangkok: Suan Dusit Rajabhat Institute Press. [in Thai]
- Wanichritta, T. (2007). *Knowledge management in community: a case study of ecotourism management by participation of the community, samut Songkhram province*. Master of Education's Thesis, Khon Kaen University. [in Thai]
- Wongpiromsanthi, Y. (2007). *Life Skills*. Bangkok: I. S. Printing House. [in Thai]

Name and Surname: Sumran Juchooy

Highest Education: Master of Education Program in curriculum and Instruction, Phranakhon Rajabhat University

University or Agency: Rajapruk University

Field of Expertise: Humanities and Social Sciences

Address: 9 Moo 1, Nakorn- in Rd., Bang Khanun, Bang Kruai, Nonthaburi 11130

